

**“ABB” ASC-nin  
cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın  
ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə  
qarşı mübarizə  
S İ Y A S Ə T İ**

**Mündəricat**

|     |                                                            |    |
|-----|------------------------------------------------------------|----|
| 1.  | Ümumi müddəalar .....                                      | 2  |
| 2.  | Əsas anlayışlar.....                                       | 2  |
| 3.  | Siyasətin məqsədi və prinsipləri.....                      | 3  |
| 4.  | ƏL/TMM üzrə öhdəlik və vəzifələr .....                     | 4  |
| 5.  | Daxili nəzarət proqramı .....                              | 6  |
| 6.  | Müştəri uyğunluğu tədbirləri .....                         | 6  |
| 7.  | Risk əsaslı yanaşma .....                                  | 7  |
| 8.  | Sanksiya siyahıları və siyasi nüfuzlu şəxslər.....         | 7  |
| 9.  | Müxbir əlaqələr.....                                       | 8  |
| 10. | Monitorinq olunmalı əməliyyatlar .....                     | 8  |
| 11. | Yeni texnologiyaların tətbiqi.....                         | 9  |
| 12. | İşəgötürmə prosesi və təlim proqramı .....                 | 9  |
| 13. | Məsul şəxsə dair tələblər .....                            | 10 |
| 14. | Müstəqil audit mexanizmi .....                             | 10 |
| 15. | Hesabatlılıq .....                                         | 10 |
| 16. | Sənədlərin saxlanması və konfidensiallığın qorunması ..... | 11 |
| 17. | Yekun müddəalar .....                                      | 11 |

## 1. Ümumi müddəalar

- 1.1. “ABB” ASC-nin (bundan sonra - Bank) Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə Siyasəti (bundan sonra - Siyasət) Bankın ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət proqramını, bu sahə üzrə zəruri olan fəaliyyət istiqamətlərini və digər zəruri olan nəzarət mexanizmlərini müəyyən edir.
- 1.2. Bu Siyasət “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Monitoringi Xidmətinin normativ hüquqi sənədlərinin, habelə İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının Maliyyə Tədbirləri Üzrə İşçi Qrupu – FATF-ın tövsiyələrinin, Bank Nəzarəti üzrə Bazel Komitəsinin prinsiplərinin və bank təcrübəsində geniş istifadə edilən “Volsberg prinsipləri”nin əsasında hazırlanmışdır.
- 1.3. Bu Siyasət ƏL/TMM üzrə minimum tələbləri əks etdirir, Bankın rəhbərliyinə, bütün struktur bölmələrinə və müştəri xidmətləri strukturlarına şamil edilir.

## 2. Əsas anlayışlar

- 2.1. Bu Siyasətdə istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:
  - 2.1.1. **ƏL/TM** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi;
  - 2.1.2. **ƏL/TMM** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə;
  - 2.1.3. **cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması** – Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 193-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət;
  - 2.1.4. **terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi** – Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 214-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət;
  - 2.1.5. **məsul struktur bölmə** – Bankda maliyyə monitoringi sahəsində fəaliyyəti həyata keçirən məsul struktur bölmə;
  - 2.1.6. **məsul şəxs** – Bankda ƏL/TMM üzrə qanunvericiliyin, daxili qaydaların və prosedurların həyata keçirilməsinə nəzarət etməyə, maliyyə monitoringi orqanı ilə məlumat mübadiləsini həyata keçirməyə, habelə monitoring olunmalı əməliyyatlarla bağlı müvafiq hesabatları hazırlamağa və aidiyyəti üzrə təqdim etməyə məsul olan şəxs;

2.1.7. **siyasi nüfuzlu şəxslər** – hər hansı dövlətdə (ərazidə) və ya beynəlxalq təşkilatda mühüm dövlət və ya ictimai vəzifə tutan və ya əvvəllər belə vəzifəni tutmuş şəxslər (dövlət və hökumət başçıları, dövlət orqanlarının (qurumların) rəhbərləri, onların müavinləri, qanunverici orqanın üzvləri, siyasi partiyaların idarəetmə orqanlarının üzvləri, ali və konstitusiya məhkəmələrinin hakimləri, ali auditoriyyəyə keçirən nəzarət orqanlarının və mərkəzi bankların idarəetmə orqanlarının üzvləri, fəvqəladə və səlahiyyətli səfirlər, müvəqqəti işlər vəkilləri, ali hərbi və ali xüsusi rütbəli şəxslər, dövlət müəssisələrinin idarəetmə orqanlarının üzvləri, beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri, onların müavinləri, idarəetmə orqanlarının üzvləri);

2.1.8. **benefisiar mülkiyyətçi** – son nəticədə müştəriyə nəzarəti həyata keçirən və ya hüquqi şəxs, yaxud xarici hüquqi təsisat olan müştərinin əsl sahibi olan və (və ya) xeyrinə əməliyyat aparılan və (və ya) əqdlər bağlanan, habelə son nəticədə hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər);

2.1.9. **qeyri-adi əməliyyatlar** – müştərinin işgüzar praktikasına və ya münasibətlərinə uyğun olmayan qeyri-tipik, mürəkkəb, mövcud şəraitdə iri hesab olunan, rəşional iqtisadi mahiyyəti olmayan və eləcə də müəmmalı davranışı ilə müşayiət olunan əməliyyatlar;

2.1.10. **sanksiya siyahıları** – “Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilən və müvafiq internet informasiya ehtiyatında adları mövcud şəxslərin siyahısı, o cümlədən Avropa Birliyinin (EU), ABŞ Maliyyə Nazirliyinin Xarici Aktivlərə Nəzarət İdarəsinin (OFAC) və Böyük Britaniya Sanksiya Siyahısında olan şəxslərin siyahısı.

2.2. Bu maddədə qeyd olunan anlayışlar yalnız bu Siyasətin məqsədləri üçün istifadə edilir.

2.3. Bu Siyasətdə istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericilik aktları ilə müəyyənləşdirilmiş mənaları ifadə edir.

### **3. Siyasətin məqsədi və prinsipləri**

3.1. Bu Siyasətin məqsədi və prinsipləri aşağıdakılardır:

3.1.1. ƏL/TMM siyasətinin məqsədi aşağıdakılardır:

- Bankda düzgün nəzarət mühiti formalaşdırmaqla məhsul və xidmətlərin ƏL/TM məqsədi ilə sui-istifadə hallarının qarşısını almaq;
- Bank əməkdaşlarını ƏL/TM ilə bağlı şübhəli halları müəyyən edərək qarşısını almaq məqsədilə təlimatlandırmaq;

- Bankı ƏL/TMM üzrə tələblərdən irəli gələcək hər hansı maliyyə itkiləri, inzibati və ya cinayət məsuliyyətindən qorumaq;
- Bankın adını və sağlam işgüzar nüfuzunu ƏL/TM ilə bağlı risklərdən qorumaq.

3.1.2. Bankın ƏL/TMM sahəsindəki fəaliyyəti aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

3.1.2.1. qanunilik prinsipi:

- ƏL/TMM sahəsindəki Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr ilə müəyyən edilmiş tələblərə riayət edilir.

3.1.2.2. müştərini tanı prinsipi:

- müştəri uyğunluğu tədbirləri, müştəri profilinin formalaşdırılması və müştəri profil riskinin müəyyən edilməsi, şübhəli, mürəkkəb, irihəcmli qeyri-adi maliyyə əməliyyatları sxeminə Bankın cəlb olunmasının minimallaşdırılması üzrə tədbirlər görülür.

3.1.2.3. məhdudiyyətlər və Sıfır tolerantlıq<sup>1</sup>:

- ƏL/TM ilə əlaqədar şübhə yaradan bütün hallarda, habelə yüksək riskli zonalarla əlaqəli şəxslər və əməliyyatlara münasibətdə müvafiq daxili qaydalara uyğun məhdudiyyətlər tətbiq edilir, o cümlədən, "Sanksiya tətbiq olunmalı şəxslər" in siyahılarında adı mövcud olan müştərilərə və onların apardıqları əməliyyatlara sıfır tolerantlıq nümayiş etdirilir.

#### **4. ƏL/TMM üzrə öhdəlik və vəzifələr**

4.1. Bankın rəhbərliyi əmək funksiyalarının xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq işçilərin vəzifə təlimatlarında ƏL/TMM-ə dair hüquq və vəzifələrin müfəssəl şəkildə qeyd edilməsini və hər bir vəzifənin əmək funksiyasına uyğun olaraq xüsusiləşdirilmiş yanaşma tətbiq edilməsini təmin edir. Bankın nəzarət və icra orqanlarının, habelə struktur bölmələrinin ƏL/TM üzrə öhdəlik və vəzifələri aşağıdakı kimi müəyyən olunur:

4.1.1. Müşahidə Şurası:

- Bankın daxili strukturunu ƏL/TMM üzrə effektiv nəzarət və hesabatlılıq mexanizmlərinə uyğun formalaşdırır;
- Bankın ƏL/TMM üzrə siyasət və daxili qaydalarını təsdiq edir, onlara riayət edilməsinə ümumi nəzarəti həyata keçirir;
- Bankın fəaliyyətinə adekvat ƏL/TMM üzrə təşkilati struktur formalaşdırır;

---

<sup>1</sup> Beynəlxalq terminologiyada - "Zero tolerance"

- Bankda müstəqil qərarvermə səlahiyyətinə malik Məsul Şəxsi təyin və ya vəzifədən azad edir.

#### 4.1.2. İdarə Heyəti:

- ƏL/TMM siyasətinin Bankda tətbiq edilməsi və işçilərə çatdırılmasının təmin edir;
- Bankın ƏL/TMM sisteminin qanunvericiliyə və bankdaxili sənədlərə uyğunluğunu təmin edir;
- Bankda ƏL/TMM üzrə institusional risk qiymətləndirməsinin aparılmasına nəzarət edir.

#### 4.1.3. Məsul şəxs:

- Bankın işçiləri tərəfindən ƏL/TMM üzrə qanununvericiliyin, habelə daxili qayda, prosedur və nəzarət mexanizmlərinin tələblərinə əməl edilməsinə nəzarət edir;
- həyata keçirilən əməliyyatların gündəlik monitorinqini aparır, davamlı müştəri uyğunluğu tədbirlərini tətbiq edir və cari və şübhəli əməliyyatlar barədə müvafiq hesabatların hazırlanaraq maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edilməsini, habelə daxil olan sorğuların cavablandırılmasını təmin edir;
- ƏL/TMM sahəsində fəaliyyət üzrə işçilərə mütəmadi təlimlərin keçirilməsini təşkil edir;
- əməliyyatın həyata keçirilməsinin dayandırılması ilə əlaqədar əmələ gələ biləcək problemlərin həlli istiqamətində tədbirlər görür;
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətlərdə rəhbərliyə yüksək riskli əməliyyatlar, bankın məruz qala biləcək potensial ƏL/TM riskləri, institusional risk qiymətləndirilməsinin nəticələri və maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edilmiş hesabatlar barədə məlumat verir;
- Bank işçiləri tərəfindən ƏL/TMM sahəsində qanunvericiliyin tələblərinin pozulması barəsində rəhbərliyi məlumatlandırır;
- ƏL/TMM sahəsi üzrə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirir.

#### 4.1.4. Daxili audit departamenti:

- qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş müddətdə audit yoxlamalarını keçirir;
- aparılmış işlərin nəticəsi əsasında, ƏL/TMM uyğunluğunu dəstəkləyən proqram təminatları, sistemləri və prosesləri ilə bağlı yoxlamalar aparır, tövsiyələr hazırlayır;

- daxili nəzarət proqramının ƏL/TMM sahəsi üzrə qanunvericiliyə, müəyyən edilmiş risklərə, habelə bankın fəaliyyətlərinin miqyasına və xüsusiyyətlərinə uyğunluğunu təhlil edir;
- audit zamanı aşkar olunmuş məsələlərin audit obyektinə və Bankın rəhbərliyi ilə kommunikasiya edir, audit yekunlaşdıqdan sonra nəticənin Audit Komitəsinə təqdim edir.

#### 4.1.5. Digər struktur bölmələrin işçiləri:

- ƏL/TMM üzrə qanunvericiliyin və bankdaxili sənədlərin tələblərini bilmək, yerinə yetirmək və müvafiq təlimlərdən keçmək;
- ƏL/TM ilə bağlı şübhəli hallar müəyyən etdiyi zaman müştəriyə açıqlamadan bu barədə məsul struktur bölməyə dərhal məlumat ötürmək.

### 5. ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət proqramı

#### 5.1. ƏL/TMM üzrə nəzarət proqramına daxildir:

- 5.1.1. qaxili qayda və prosedurların, nəzarət mexanizmlərinin və onların inkişaf planlarının təsdiq edilməsi;
- 5.1.2. işəgötürmə prosesində yüksək peşəkarlıq və vətəndaş qüsursuzluğu tələblərinin təmin edilməsi məqsədilə yoxlama prosedurlarının təsdiq edilməsi və işçilərin davamlı qaydada təlimlərə cəlb edilməsi;
- 5.1.3. rəhbərlik səviyyəsində məsul şəxsin ləqallaşdırmaya və terrorçuluğa qarşı mübarizə üzrə tələblərə müstəqil və effektiv riayət sisteminin təşkil edilməsi;
- 5.1.4. ƏL/TMM üzrə mövcud nəzarət sisteminin səmərəliliyini daxili audit standartları əsasında qiymətləndirən müstəqil audit mexanizminin təşkil edilməsi.

### 6. Müştəri uyğunluğu tədbirləri

- 6.1. Müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində müştərilərə dair eyniləşdirmə məlumatları toplanılır, işgüzar münasibətlərin məqsəd və mahiyyəti müəyyən edilərək müştəri profili yaradılır. Eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri etibarlı mənbələrdən əldə edilən sənədlər əsasında aparılır. Bankda risk dərəcəsindən<sup>2</sup> asılı olaraq müştəriyə standart, sadələşdirilmiş, gücləndirilmiş və davamlı uyğunluq tədbirləri tətbiq edilir. Bank uyğunluq tədbirlərini tam həcmdə yerinə yetirə bilmədiyi halda, heç bir biznes münasibəti yaratmır və ya davam etdirmir və bu barədə maliyyə monitorinqi orqanı məlumatlandırılır.

<sup>2</sup> Hazırda "ABB" ASC-də cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində müştərilərin risk dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsinə dair Qaydalar<sup>2</sup>a uyğun olaraq

- 6.2. Müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində müştərilərin benefisiar mülkiyyətçinin aşkar edilməsi üçün lazımi tədbirlər görülür. Benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirilməsi onun kimliyinin müəyyən edilməsinə tam əmin olunanadək aparılır və etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər əsasında verifikasiya edilir. Hüquqi şəxsin benefisiar mülkiyyətçisi olmadıqda, hüquqi şəxsi təmsil etmək səlahiyyəti olan rəhbər vəzifəli fiziki şəxs(lər) benefisiar hesab edilir.

## **7. Risk əsaslı yanaşma**

- 7.1. Bank risk əsaslı yanaşmanı əsas tutaraq davamlı olaraq məruz qaldığı ƏL/TM risklərini müəyyən edir, qiymətləndirir və risk səviyyəsinə uyğun olaraq müvafiq tədbirlər görür. Buna əsasən risklərin daha yüksək olduğu hallarda gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri həyata keçirilir, risklər daha az olduqda isə sadələşdirilmiş tədbirlər tətbiq edilir. Risk əsaslı yanaşmada FATF tövsiyələri, ölkə qanunvericiliyi, o cümlədən səlahiyyətli orqanlar tərəfindən müəyyən edilmiş ümumi risklər, müştərilərin və məhsulların xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq müvafiq tədbirlər tətbiq edilir.
- 7.2. Yeni məhsul və ya xidmət yaradılarkən və onun istifadəyə verilməsindən əvvəl ƏL/TM üzrə risk qiymətləndirməsi aparılır, risk yüksək olduğu halda onun aradan qaldırılması və ya azaldılması üçün tədbirlər müəyyən edilir.
- 7.3. Bankda müştərilərin profil məlumatlarına, apardığı əməliyyatlara və müştəri davranışına uyğun risk dərəcələri müəyyən edilir, bu göstəricilər müqayisə olunur və daha yüksək göstərici müştərinin risk dərəcəsi kimi qəbul olunur. Müştərilərin risk dərəcəsinin müəyyənəşdirilməsi, kateqoriyalar üzrə bölünməsi və sonrakı monitorinqin aparılması bankdaxili qaydalar ilə müəyyən edilir.

## **8. Sanksiya siyahıları və siyasi nüfuzlu şəxslər**

- 8.1. Sanksiya siyahıları üzrə mövcud qanunvericilik, beynəlxalq standartlar və qabaqcıl təcrübələrə uyğun müvafiq tədbirlər həyata keçirilir. İşgüzar münasibətlər qurulan və ya davam etdirilən zaman müştərilər, benefisiar mülkiyyətçilər və digər əlaqəli şəxslərin adları, habelə əməliyyatlar aparılan zaman əməliyyatın tərəfləri müvafiq sanksiya siyahıları üzrə mütəmadi yoxlanılır. Bank sanksiya tətbiq edilməli olan şəxslərin və qurumların aktivlərini beynəlxalq və ölkədaxili sanksiya siyahıları dərc edildiyi vaxtdan təxirəsalınmadan və həmin şəxslərə xəbərdarlıq etmədən dondurur və dərhal bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına, habelə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verir.

- 8.2. Siyasi nüfuzlu şəxslərin statusu müştəri tərəfindən təqdim edilən məlumat əsasında, habelə müvafiq siyahılarla üzləşdirməklə və kənar mənbələr vasitəsilə müəyyən edilir. Müştərinin özü, onun benefisiar mülkiyyətçisi, səlahiyyətli nümayəndələri siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduqda, müştəri yüksək riskli müştəri kateqoriyasına aid edilir. Bu halda işgüzar münasibətlərin qurulması prosesi rəhbərliyin razılığı və Məsul şəxsin təsdiqi ilə həyata keçirilir və davamlı olaraq gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq edilir.

## **9. Müxbir əlaqələr**

- 9.1. Risklərin azaldılması məqsədilə ƏL/TMM üzrə məsul struktur bölmə tərəfindən müxbir əlaqələrin qurulması nəzərdə tutulan rezident və qeyri-rezident banklar ƏL/TMM çərçivəsində araşdırılır və yalnız nəticə qənaətbəxş olduğu halda işgüzar münasibətlər yaradılır. Müxbir banklarla işgüzar münasibətlər İdarə Heyətinin təsdiqi əsasında qurulur. Müxbir bankların təqdim etdiyi eyniləşdirmə məlumatlarının ildə bir dəfədən az olmayaraq yoxlanılması təmin edilir. Təsis edildiyi ölkədə fiziki mövcudluğu olmayan, nəzarət orqanları tərəfindən tənzimlənən və nəzarət prosesləri ilə əhatə edilməyən banklarla (şel-bank) heç bir halda müxbir əlaqələr qurulmur və əməliyyatlar həyata keçirilmir.

## **10. Monitoring olunmalı əməliyyatlar**

- 10.1. Bank müştərilərin həyata keçirdiyi əməliyyatların müştəri profilinə və işgüzar münasibətin mahiyyətinə cavab verməsini müəyyən etmək üçün müştəri əməliyyatlarının davamlı monitoringini həyata keçirir. Monitoring qanunvericilik və daxili qaydalarla müəyyən edilmiş monitoring olunmalı əməliyyatların aşkarlanması meyarlarından<sup>3</sup> (xüsusi indikatorlardan) istifadə etməklə həyata keçirilir. Müştərilərin və onların əməliyyatlarının monitoringinin aparılması üçün istifadə olunan xüsusi proqram təminatına daxil edilmiş senarilər vasitəsilə şübhə üçün əsas yaradan müştəri əməliyyatları müəyyən edilir və təhlil olunur. Monitoring və nəzarət tədbirləri azı aşağıdakılar nəzərə alınmaqla həyata keçirilir:

10.1.1. yüksək risk qrupuna aid müştərilər, əməliyyatlar və ölkələr;

10.1.2. mürəkkəb və qeyri-adi əməliyyatlar;

10.1.3. müştəri tərəfindən aparılan əməliyyatların onun profilinə (biznesi, risk dərəcəsi, maliyyə mənbələri və s. haqqında məlumatlar) uyğunluğu;

---

<sup>3</sup> Hazırda "ABB" ASC-də cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində qeyri-adi əməliyyatların müəyyən edilməsi və təhlilinə dair Metodiki Göstərişlər



10.1.4. Yüksək riskli kimi qiymətləndirilən yeni məhsul və ya xidmət istifadəyə verildikdən sonra ən azı 1 (bir) il ərzində həmin məhsul və ya xidmət üzrə əməliyyatlar.

## **11. Yeni texnologiyaların tətbiqi**

11.1. Bank yeni və inkişaf edən texnologiyalar vasitəsilə aparılan əməliyyatlara yüksək riskli əməliyyatlar kimi yanaşır və onların həyata keçirilməsi zamanı ƏL/TM risklərinin qiymətləndirilməsi və azaldılması istiqamətində müvafiq tədbirlər görür. Yeni texnologiyalar vasitəsilə aparılan əməliyyatlar zamanı məlumat və sənədlər qanunvericiliyin tələbinə uyğun müvafiq autentifikasiya metodları vasitəsilə elektron formada əldə edilərək müştəri uyğunluğu tədbirləri həyata keçirilir. Yeni texnologiyalar müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiqinə imkan vermirsə, yeni texnologiyanın tətbiqindən imtina edilir.

11.2. Yeni texnologiyalar vasitəsilə müştəri ilə birbaşa ünsiyyət qurmadan yaradılan işgüzar münasibətlər və aparılan əməliyyatlar zamanı təqdim olunmuş sənədlərin verifikasiyası və müştərinin kimliyinin yoxlanılması üçün əməliyyatın növündən və xarakterindən asılı olaraq bank tərəfindən aşağıdakı tədbirlərdən biri və ya bir neçəsi görülür:

11.2.1. müştərinin müraciətinin onun gücləndirilmiş elektron imzası ilə təsdiqləməsini tələb etmək;

11.2.2. gücləndirilmiş müştəri autentifikasiyası aparmaq;

11.2.3. müştərinin təqdim etdiyi sənədləri onun razılığı ilə sorğu əsasında etibarlı üçüncü şəxsdən və ya dövlət qurumundan əldə etmək;

11.2.4. müştəridən Bank tərəfindən ona təqdim olunan təhlükəsizlik kodlardan, elektron imzalardan, tokenlərdən və digər bu tipli şəxsiyyətini təsdiqləyən şifrələrdən istifadə edilməsini tələb etmək;

11.2.5. real vaxt rejimində video zəng və ya video çəkiliş ilə müştərinin şəxsiyyətinin verifikasiyasını aparmaq;

11.2.6. daxili prosedurlarla müəyyən edilmiş digər yoxlama və nəzarət tədbirlərini görmək.

## **12. İşəgötürmə prosesi və təlim proqramı**

12.1. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi, digər normativ hüquqi aktlar və qabaqcıl beynəlxalq təcrübə əsasında ƏL/TMM sahəsi ilə əlaqəli olan işçilərin işəgötürmə prosesində yüksək peşəkarlıq və vətəndaş qüsursuzluğu tələbləri tətbiq olunur.

- 12.2. İşəgötürmə prosedurlarında yüksək peşəkarlıq və vətəndaş qüsursuzluğu tələblərinə cavab verən şəxslərin işə götürülməsi və ƏL/TMM ilə əlaqəli şəxslərin işə qəbul olunmasına yol verilməməsi üçün namizəd və ya işçilərlə bağlı aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir:
- 12.2.1. ƏL/TMM sahəsində bilik səviyyəsinin yoxlanılması;
  - 12.2.2. təqdim olunan məlumatların və sənədlərin doğruluğunun yoxlanılması;
  - 12.2.3. məhkumluğu, habelə şəxsi və peşə keyfiyyətləri barədə digər məlumatların əldə edilməsi.
- 12.3. Bank işçilərinin ƏL/TMM sahəsində zəruri biliklərin əldə edilməsi məqsədilə hər növbəti təqvim ili üçün rəhbərliyin təsdiq etdiyi təlim proqramına uyğun planlı təlimlər və ya plandan kənar təlimlər keçirir. Təlim proqramı hər bir işçi üçün onun tutduğu vəzifəyə, ixtisas səviyyəsinə, eləcə də təlimin formalarının, dövriliyinin və müddətlərinin tələblərinə əsaslanaraq müəyyən edilir. Təlim proqramı dövrü olaraq təhlil olunur və ƏL/TMM sahəsində mövcud qanunvericiliyə, beynəlxalq standartlara, habelə daxili qayda, prosedurlara və nəzarət mexanizmlərinə əlavə və dəyişikliklər edildikdə yenilənir.

### **13. Məsul şəxsə dair tələblər**

- 13.1. Məsul şəxs Müşahidə Şurası tərəfindən vəzifəyə təyin/azad olunur, qanunvericilikdə qeyd edilən müddət ərzində maliyyə monitorinqi orqanının informasiya sistemində qeydiyyatdan keçirilir və bu barədə məlumat nəzarət orqanına təqdim edilir. Məsul şəxs daxili audit xidmətinin və müştərilərə xidmət bölməsinin işçisi ola bilməz. Məsul şəxsin fəaliyyəti digər struktur bölmələrdən asılı deyil, yalnız Müşahidə Şurasına tabedir və ona hesabat verir.

### **14. Müstəqil audit mexanizmi**

- 14.1. Bank qanunvericiliyin tələblərinin və daxili nəzarət proqramı çərçivəsində qəbul olunmuş daxili qayda, prosedurlar və nəzarət mexanizmlərinin tətbiq olunmasının səmərəliliyini qiymətləndirən müstəqil audit mexanizminə malikdir. Bankın rəhbərliyi qanunvericiliyin tələblərinin tətbiq olunmasının səmərəliliyini yoxlamaq məqsədilə auditinin müntəzəm keçirilməsi üçün məsuliyyət daşıyır. Audit yoxlamaları sahəvi qanunlara uyğun olaraq qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tezliklə həyata keçirilir.

### **15. Hesabatlıq**

- 15.1. Məsul şəxs ən azı hər 6 (altı) ayda bir dəfə ƏL/TMM fəaliyyəti üzrə hesabat hazırlayır və Müşahidə Şurasına təqdim edir.

15.2. Hesabatda ən azı aşağıdakı məlumatlar öz əksini tapır:

15.2.1. hesabat dövründə görülmüş işlər və təhlillər;

15.2.2. qanunvericilik və bankdaxili normativ sənədlərin tələblərinin icrası ilə bağlı aşkarlanmış uyğunsuzluqlar;

15.2.3. Bankın ƏL/TM risklərinə məruz qala biləcəyi potensial risklər;

15.2.4. müştərilərin, məhsulların, xidmətlərin, əməliyyatların, çatdırılma kanallarının və coğrafi yerləşmənin xüsusiyyətləri ilə bağlı risklilik meyarları üzrə dəyərləndirilməsinə dair nəticələr;

15.2.5. maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edilmiş hesabatların statistikası;

15.2.6. Bank işçilərinə keçirilmiş təlimlər.

### **16. Sənədlərin saxlanması və konfidensiallığın qorunması**

16.1. Müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində əldə edilmiş bütün sənədlər, aparılmış təhlillərin nəticələri, hesablara dair dosyalar və işgüzar yazışmalar qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş şərtlər və müddətdə saxlanılır. Məlumat və sənədlərin qeydə alınması, saxlanması və konfidensiallığının təmin olunması üzrə məsul işçilərin hüquq və vəzifələri müəyyən olunur və məxfi məlumatlara giriş imkanının məhdudlaşdırılması təmin edilir.

### **17. Yekun müddəalar**

17.1. ƏL/TMM sahəsində bankdaxili qayda, prosedur və nəzarət mexanizmlərinə ildə bir dəfə baxılır və ehtiyac yarandığı təqdirdə yenilənməsi üçün tədbirlər görülür.

17.2. Bankın bütün əməkdaşları bu Siyasətin tələblərinin lazımi qaydada yerinə yetirilməsinə bilavasitə məsuliyyət daşıyırlar.

17.3. Bu Siyasət Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edildikdən sonra qüvvəyə minir.

17.4. Bu Siyasətə hər hansı əlavə və dəyişikliklər Müşahidə Şurasının qərarı ilə aparıla bilər.